

Projekt „MŁODZI NA SCENĘ - Cykl warsztatów teatralno-muzycznych” jest współfinansowany ze środków KPO, Inwestycja A2.5.1, w ramach Umowy numer 1065/KPO. GRANTY/NIMiT/2024 zawartej z Jednostką Wspierającą – Narodowym Instytutem Muzyki i Tańca. Sfinansowane przez Unię Europejską NextGenerationEU.

SZTUCZNA INTELIGENCJA W TEATRZE CZ.2 ASPEKTY PRAWNE

Jak AI zmienia prawa i praktyki w sztuce scenicznej?

1. CEL SPOTKANIA

- 1.1. Zaprezentowanie roli sztucznej inteligencji (AI) w współczesnym teatrze.
- 1.2. Omówienie kluczowych aspektów prawnych związanych z wykorzystaniem AI w produkcjach teatralnych.

AI staje się coraz bardziej integralną częścią produkcji teatralnych, wpływając na różne etapy tworzenia i prezentacji sztuki.

- Zrozumienie aspektów prawnych jest niezbędne dla młodych aktorów, którzy będą współpracować z technologiami AI, aby chronić swoje prawa i unikać potencjalnych problemów prawnych.

2. DEFINICJA SZTUCZNEJ INTELIGENCJI W TEATRZE

2.1. Czym jest AI?

- AI odnosi się do systemów komputerowych zdolnych do wykonywania zadań, które zazwyczaj wymagają ludzkiej inteligencji, takich jak tworzenie treści, analiza danych czy interakcja z publicznością.

2.2. Przykłady zastosowania AI w teatrze

- **Generowanie dialogów i scenariuszy:** AI może pomóc w tworzeniu nowych tekstów teatralnych lub analizie istniejących.
- **Tworzenie dynamicznych scenografii:** Algorytmy mogą projektować zmieniające się tła i rekwizyty na podstawie różnych scenariuszy.
- **Analiza występów aktorskich:** AI może oceniać postępy aktorów, analizując ich ruchy, mimikę i głos.

2.3. Rodzaje AI używanych w teatrze:

- **Generatywne AI:** Tworzenie nowych treści, takich jak teksty, muzyka czy obrazy.
- **Analizyczne AI:** Przetwarzanie i analiza danych związanych z produkcją i odbiorem sztuki, na przykład analiza preferencji widzów.

3. PRAWA AUTORSKIE DO DZIEŁ TWORZONYCH PRZEZ AI

3.1. Problemy z przypisaniem autorstwa:

- Tradycyjnie prawa autorskie przypisuje się ludziom, co stwarza wyzwania w przypadku dzieł generowanych przez AI.
- Obecnie jest brak jednoznacznych przepisów prawnych dotyczących właścicieli praw autorskich do dzieł stworzonych przez AI.

3.2. Możliwe rozwiązania prawne:

- **Przypisanie praw twórcy oprogramowania AI:** Twórcy oprogramowania mogą być uznani za właścicieli praw autorskich do dzieł generowanych przez ich systemy AI.

- **Uznanie instytucji teatralnych za właścicieli praw:** Teatry korzystające z AI mogą być uznane za właścicieli praw do dzieł stworzonych przy użyciu tych technologii.

4. LICENCJONOWANIE TECHNOLOGII AI W PRODUKCJACH TEATRALNYCH

4.1. Warunki korzystania z narzędzi AI:

- Zrozumienie i przestrzeganie licencji oprogramowania AI używanego w produkcji teatralnej jest kluczowe, aby uniknąć naruszeń prawnych.
- Licencje mogą określać ograniczenia dotyczące modyfikacji, dystrybucji i komercjalizacji wyników generowanych przez AI.

4.2. Umowy licencyjne:

- **Zakres użytkowania:** Precyzyjne określenie, w jaki sposób AI może być używane w produkcji teatralnej.
- **Opłaty licencyjne:** Informacje dotyczące kosztów związanych z korzystaniem z oprogramowania AI.
- **Okres obowiązywania umowy:** Czas trwania licencji i warunki jej przedłużania lub zakończenia.

4.3. Najlepsze praktyki przy sporządzaniu i negocjowaniu umowy licencyjnej:

- **Jasne określenie praw do modyfikacji i dystrybucji:** Zapewnienie, że umowa pozwala na niezbędne modyfikacje i dystrybucję wyników generowanych przez AI.
- **Warunki wsparcia technicznego i aktualizacji:** Zapewnienie ciągłego wsparcia technicznego i aktualizacji oprogramowania AI przez dostawcę.
- **Klauzule dotyczące poufności:** Ochrona poufnych informacji i danych przetwarzanych przez AI.

5. OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH AKTORÓW I PRYWATNOŚĆ

5.1. Zbieranie i przetwarzanie danych przez AI:

- AI w teatrze może zbierać różnorodne dane osobowe aktorów, takie jak dane biometryczne, nagrania występów czy dane osobowe widzów.
- Ważne jest, aby te dane były przetwarzane i przechowywane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

5.2. Regulacje RODO:

- **Ogólne Rozporządzenie o Ochronie Danych (RODO):** Kluczowe przepisy dotyczące ochrony danych osobowych w Unii Europejskiej.
- **Zasady przetwarzania danych:** Zasady minimalizacji danych, celowości, przejrzystości i bezpieczeństwa danych.
- **Obowiązki teatrów:** Teatry muszą zapewnić zgodność z RODO, w tym uzyskać świadomą zgodę aktorów na przetwarzanie ich danych oraz wprowadzić odpowiednie środki bezpieczeństwa.

5.3. Procedury zgodne z RODO:

- **Uzyskanie świadomej zgody:** Aktorzy muszą wyrazić zgodę na przetwarzanie ich danych osobowych w kontekście wykorzystania AI.

- **Polityki prywatności:** Opracowanie i wdrożenie polityk prywatności, które jasno określają, jak dane są zbierane, przetwarzane i przechowywane.
- **Regularne audyty bezpieczeństwa:** Przeprowadzanie regularnych audytów w celu sprawdzenia zgodności z RODO i identyfikacji potencjalnych luk w zabezpieczeniach danych.

6. ODPOWIEDZIALNOŚĆ PRAWNA ZA DZIAŁANIA AI

6.1. Kto odpowiada za błędy popełnione przez AI:

- Tradycyjnie odpowiedzialność za działania AI spoczywa na twórcach oprogramowania lub użytkownikach systemów AI.
- Brak jednoznacznych regulacji prawnych w wielu jurysdykcjach utrudnia przypisanie odpowiedzialności w przypadku błędów AI.

6.2. Przepisy dotyczące odpowiedzialności:

- **Odpowiedzialność cywilna:** Obejmuje rekompensaty za szkody wyrządzone przez AI.
- **Odpowiedzialność karna:** Może dotyczyć sytuacji, gdzie AI działa w sposób zagrażający bezpieczeństwu publicznemu lub powodujący szkody na dużą skalę.

6.3. Strategie zarządzania odpowiedzialnością:

- **Ubezpieczenia na wypadek błędów AI:** Zabezpieczenie się przed potencjalnymi roszczeniami finansowymi związanymi z działaniami AI.
- **Tworzenie procedur awaryjnych:** Opracowanie planów na wypadek awarii lub błędów AI, aby szybko reagować i minimalizować szkody.
- **Jasne określenie odpowiedzialności w umowach:** Precyzyjne zapisy w umowach z dostawcami AI dotyczące odpowiedzialności za błędy i awarie systemów AI.

7. UMOWY I KONTRAKTY ZWIĄZANE Z AI

7.1. Kluczowe elementy umów zawierających AI:

- **Zakres wykorzystania AI:** Jasne określenie, w jaki sposób AI będzie używane w produkcji teatralnej, np. do tworzenia scenografii, generowania dialogów itp.
- **Warunki płatności:** Szczegółowe informacje dotyczące kosztów związanych z korzystaniem z narzędzi AI, w tym opłaty licencyjne i ewentualne koszty dodatkowe.
- **Klauzule dotyczące praw autorskich i własności intelektualnej:** Określenie, kto będzie właścicielem praw do dzieł stworzonych przy użyciu AI oraz jakie prawa będą miały strony umowy do tych dzieł.
- **Postanowienia dotyczące odpowiedzialności za błędy lub awarie AI:** Jasne określenie, kto ponosi odpowiedzialność za ewentualne błędy AI i jak będą one rozwiązywane.

7.2. Przykładowe klauzule umowne:

- **Wyłączność użytkowania określonej technologii AI:** Zapewnienie, że teatr będzie jedynym użytkownikiem danej technologii AI w określonym zakresie.
- **Aktualizacje i wsparcie techniczne:** Zapewnienie, że dostawca AI będzie regularnie aktualizował oprogramowanie i zapewniał wsparcie techniczne.
- **Poufność danych przetwarzanych przez AI:** Ochrona danych osobowych aktorów i widzów przed nieautoryzowanym dostępem i wykorzystaniem.

7.3. Znaczenie jasnych umów:

- **Zapobieganie sporom prawnym:** Precyzyjne określenie warunków współpracy pomaga uniknąć nieporozumień i konfliktów prawnych.
- **Ochrona interesów wszystkich stron:** Jasne umowy chronią zarówno teatr, jak i dostawcę AI, zapewniając sprawiedliwe warunki współpracy.

8. WŁASNOŚĆ INTELEKTUALNA W KONTEKŚCIE AI

8.1. Zasady własności intelektualnej dotyczące dzieł tworzonych przez AI:

- **Tradycyjne prawa autorskie:** Przypisują prawa twórcy ludzkiemu, co komplikuje sytuację w przypadku dzieł generowanych przez AI.
- **Potrzeba redefinicji praw autorskich:** Konieczność dostosowania przepisów prawnych do nowych realiów, w których AI odgrywa istotną rolę w procesie twórczym.

8.2. Ochrona prawna innowacji w teatrze:

- **Patentowanie nowych technologii AI:** Ochrona unikalnych rozwiązań technologicznych stosowanych w produkcjach teatralnych.
- **Ochrona znaków towarowych:** Rejestracja znaków towarowych związanych z unikalnymi technologiami AI używanymi w teatrze.

8.3. Przykłady naruszeń i ich konsekwencje:

- **Nieautoryzowane wykorzystanie dzieł stworzonych przez AI:** Użycie generowanych przez AI treści bez odpowiednich licencji może prowadzić do roszczeń prawnych.
- **Spory prawne dotyczące własności intelektualnej:** Konflikty wynikające z braku jasności co do właścicieli praw autorskich do dzieł stworzonych przez AI.

8.4. Rekomendacje:

- **Tworzenie jasnych umów dotyczących własności intelektualnej:** Precyzyjne zapisy w umowach, które określają, kto jest właścicielem praw do dzieł stworzonych przez AI.
- **Konsultacje z prawnikami specjalizującymi się w prawie własności intelektualnej i AI:** Uzyskanie profesjonalnej porady prawnej w celu zabezpieczenia praw teatru i aktorów.

9. TECHNOLOGIE AI A PRAWA AUTORSKIE

9.1. Wpływ różnych technologii AI na prawa autorskie:

- **Generatywne AI:** Tworzenie nowych treści, takich jak teksty, muzyka czy obrazy, które mogą być chronione prawem autorskim. AI może tworzyć unikalne dzieła, ale przypisanie autorstwa jest problematyczne.
- **AI do analizy danych:** Przetwarzanie i analiza istniejących dzieł w celu tworzenia nowych interpretacji. Może to prowadzić do tworzenia dzieł opartych na chronionych prawami autorskimi materiałach bez odpowiednich licencji.

9.2. Przykłady naruszeń praw autorskich przez AI:

- **Kopiowanie stylu artystycznego:** AI może naśladować styl znanego artysty bez jego zgody, co stanowi naruszenie praw autorskich.
- **Generowanie treści z chronionymi materiałami:** Tworzenie nowych dzieł opartych na istniejących, chronionych prawami autorskimi treściach bez uzyskania odpowiednich licencji.

9.3. Konsekwencje prawne naruszeń:

- **Kary finansowe:** Naruszenia praw autorskich mogą skutkować wysokimi karami finansowymi.
- **Nakazy zaprzestania naruszających działań:** Sąd może nakazać zaprzestanie używania naruszających treści.
- **Odpowiedzialność prawna za szkody:** Twórcy i użytkownicy AI mogą ponosić odpowiedzialność za szkody wynikłe z naruszeń praw autorskich.

9.4. Rekomendacje:

- **Zapewnienie, że AI nie jest wykorzystywana do generowania treści naruszających prawa autorskie:** Monitorowanie działań AI i wprowadzanie mechanizmów zapobiegających naruszeniom.
- **Używanie licencjonowanych danych do trenowania modeli AI:** Zapewnienie, że dane używane do trenowania AI są legalnie pozyskane i objęte odpowiednimi licencjami.
- **Monitorowanie i kontrola treści generowanych przez AI:** Regularne sprawdzanie generowanych treści w celu wykrycia i usunięcia potencjalnych naruszeń praw autorskich.

10. Podsumowanie

10.1. Najważniejsze wnioski dotyczące AI w teatrze i aspektów prawnych:

- **Korzyści:** AI oferuje liczne korzyści dla teatru, takie jak zwiększona efektywność, kreatywność i personalizacja doświadczeń widzów.
- **Wyzwania prawne:** Wykorzystanie AI wiąże się z istotnymi wyzwaniami prawnymi, takimi jak prawa autorskie, ochrona danych osobowych oraz odpowiedzialność prawna za działania AI.
- **Kluczowe działania:** Kluczowe znaczenie ma tworzenie jasnych umów, przestrzeganie regulacji prawnych oraz efektywne zarządzanie ryzykiem.

10.2. Rekomendacje dla aktorów korzystających z AI:

10.3. Zrozumienie swoich praw:

Aktorzy powinni być świadomi swoich praw w kontekście wykorzystania AI w teatrze, zwłaszcza dotyczących ochrony wizerunku i danych osobowych.

10.4. Świadome uczestnictwo w negocjacjach umów:

Udział w negocjacjach umów związanych z AI, aby zapewnić, że ich prawa są odpowiednio chronione.

10.5. Współpraca z prawnikiem:

Konsultowanie się z prawnikiem w celu ochrony swoich interesów i zapewnienia zgodności umów z obowiązującym prawem.

Q & A - opracowanie

Q: PRAWA AUTORSKIE I AI

Definicja praw autorskich:

Prawa autorskie chronią oryginalne dzieła twórcze, takie jak teksty, muzyka, obrazy, które są wynikiem twórczości ludzkiej.

AI a prawa autorskie:

Dzieła stworzone przez AI nie mają tradycyjnego twórcy, co utrudnia przypisanie praw autorskich.

Obecne przepisy prawne nie przewidują jasnych zasad dotyczących właścicieli praw autorskich do dzieł stworzonych przez AI.

Q: LICENCJONOWANIE AI

Rodzaje licencji AI:

- **Licencje komercyjne:** Pozwalają na używanie AI w celach komercyjnych, często wiążą się z opłatami licencyjnymi.
- **Licencje open-source:** Umożliwiają swobodny dostęp i modyfikację oprogramowania AI, jednak mogą mieć ograniczenia dotyczące komercjalizacji.

Negocjowanie warunków licencji:

- **Zakres użytkowania:** Dokładne określenie, w jaki sposób AI będzie używane w produkcji teatralnej.
- **Ograniczenia modyfikacji i dystrybucji:** Zapewnienie, że AI może być modyfikowana i dystrybuowana zgodnie z potrzebami teatru.
- **Wsparcie techniczne i aktualizacje:** Ustalenie warunków dotyczących wsparcia technicznego i regularnych aktualizacji oprogramowania AI.

Zarządzanie licencjami:

- **Monitorowanie zgodności:** Regularne sprawdzanie, czy korzystanie z AI jest zgodne z warunkami licencji.
- **Rewizja umów licencyjnych:** Aktualizacja umów licencyjnych w miarę zmiany potrzeb teatru i rozwoju technologii AI.

Q: ETYCZNE ASPEKTY WYKORZYSTANIA AI

Moralne dylematy związane z AI:

- **Zastępowanie aktorów przez maszyny:** Wpływ na zatrudnienie i rolę aktorów, możliwość utraty miejsc pracy przez ludzkich aktorów.
- **Autentyczność i oryginalność:** Tworzenie realistycznych hologramów aktorów może budzić pytania o autentyczność przedstawień i oryginalność artystyczną.

Rola etyki w tworzeniu i stosowaniu AI:

- **Transparentność:** Zapewnienie, że działania AI są przejrzyste dla wszystkich uczestników produkcji i widzów.

- **Zgodność z wartościami społecznymi:** Upewnienie się, że AI jest wykorzystywana w sposób zgodny z etycznymi normami społecznymi.

Przykłady etycznych wyzwań:

- **Prywatność danych aktorów:** Zbieranie i analiza danych osobowych aktorów przez AI może naruszać ich prywatność.
- **Manipulacja wizerunkiem aktorów:** AI może być wykorzystywana do modyfikacji wizerunku aktorów w sposób, który może być postrzegany jako manipulacja.

Dobre praktyki etyczne:

- **Konsultacje z ekspertami ds. etyki:** Współpraca z ekspertami w celu stworzenia etycznych wytycznych dotyczących wykorzystania AI.
- **Tworzenie etycznych wytycznych dla teatrów:** Opracowanie wewnętrznych zasad i polityk, które regulują sposób wykorzystania AI w produkcjach teatralnych.

Q: REGULACJE PRAWNE NA ŚWIECIE

- **Stany Zjednoczone:** Minimalne regulacje federalne dotyczące AI, większy nacisk na regulacje stanowe i branżowe. Przykłady: Kalifornijska ustawa o ochronie prywatności konsumentów (CCPA).
- **Unia Europejska:** Rozbudowane ramy prawne, w tym propozycja AI Act, która ma na celu ustanowienie kompleksowych regulacji dla AI w UE.
- **Chiny:** Strategia rozwoju AI wspierana silnym wsparciem rządowym, obejmująca zarówno rozwój technologii, jak i regulacje dotyczące jej zastosowania.

Porównanie polskich i międzynarodowych przepisów:

- **Polska jako członek UE:** Podlega regulacjom unijnym dotyczącym AI, w tym RODO i propozycji AI Act.
- **Specyficzne polskie inicjatywy prawne:** Inicjatywy dotyczące ochrony danych, własności intelektualnej oraz odpowiedzialności za AI.

Wpływ międzynarodowych regulacji na teatr:

- **Transfer danych międzynarodowych:** Przestrzeganie regulacji dotyczących transferu danych osobowych poza granice UE.
- **Harmonizacja standardów prawnych:** Potrzeba dostosowania produkcji teatralnych do różnych standardów prawnych w przypadku międzynarodowych produkcji.

Q: PRZYSZŁOŚĆ AI W TEATRZE**Prognozy rozwoju AI w sztuce teatralnej:**

- **Interaktywne i immersyjne doświadczenia:** Zwiększone wykorzystanie AI do tworzenia bardziej interaktywnych i immersyjnych przedstawień, które angażują widza na nowych poziomach.
- **Wsparcie dla procesów twórczych i produkcyjnych:** Rozwój narzędzi AI, które pomagają w pisaniu scenariuszy, projektowaniu scenografii czy planowaniu logistyki produkcji.

Potencjalne zmiany prawne:

- **Nowe przepisy dotyczące praw autorskich:** Tworzenie nowych regulacji prawnych, które będą uwzględniały twórczość AI i definiowały prawa do dzieł stworzonych przez AI.
- **Standardy etyczne i prawne:** Ustanowienie międzynarodowych standardów etycznych i prawnych dla wykorzystania AI w sztuce teatralnej.
- Innowacje technologiczne:
- **Integracja AI z VR i AR:** Łączenie AI z technologiami wirtualnej (VR) i rozszerzonej rzeczywistości (AR) w celu tworzenia bardziej zaawansowanych efektów scenicznych.
- **Rozwój zaawansowanych systemów AI:** Tworzenie systemów AI zdolnych do bardziej zaawansowanego twórczego myślenia i adaptacji, co może prowadzić do tworzenia unikalnych, dynamicznych przedstawień.

Q: WYZWANIA PRAWNE DLA AKTORÓW

- **Zastępowanie aktorów przez AI:** AI może być wykorzystywana do tworzenia hologramów czy robotów, które zastępują aktorów w niektórych rolach, co może prowadzić do utraty miejsc pracy i zmiany roli aktorów w produkcjach teatralnych.
- **Nowe wymagania dotyczące ochrony wizerunku:** AI może przetwarzać dane biometryczne aktorów, takie jak ruchy ciała czy mimika twarzy, co wymaga nowych umów i regulacji dotyczących ochrony wizerunku aktorów.

Ochrona praw aktorskich w erze AI:

- **Zabezpieczenie praw do wizerunku i wykonania aktorskiego:** Aktorzy powinni mieć jasne umowy regulujące wykorzystanie ich wizerunku i danych osobowych przez systemy AI, aby chronić swoje prawa i reputację.
- **Umowy regulujące wykorzystanie danych aktorskich przez AI:** Umowy powinny precyzować, jakie dane będą zbierane, jak będą wykorzystywane i jakie prawa aktorów przysługują w kontekście ich danych.

Przykłady wyzwań:

- **Użycie hologramów aktorów po ich śmierci:** Tworzenie realistycznych hologramów aktorów po ich śmierci może budzić pytania o zgodę na wykorzystanie wizerunku oraz o prawa autorskie do postaci aktorów.
- **Automatyczne generowanie dialogów:** AI może generować dialogi dla aktorów, co może wpływać na ich oryginalność i autentyczność występów, a także na ich prawa do twórczości.
- **Rekomendacje dla aktorów:**
- **Świadomość prawna dotycząca wykorzystania AI:** Aktorzy powinni być świadomi swoich praw w kontekście wykorzystania AI, zwłaszcza dotyczących ochrony wizerunku i danych osobowych.